
Villa 't Uiltje

EN DE FAMILIE CRUYS EN BLIJDENSTEIN

Elders in dit nummer wordt in het artikel over de brand op Middenhoek melding gemaakt van villa 't Uiltje dat op het terrein van Middenhoek stond. Dit huis en haar bewoners waren dusdanig bijzonder dat zij wat ruimere aandacht verdienen.

Op het terrein van Middenhoek verrezen in de loop der jaren enkele gebouwen, alle niet meer bestaand. Het eerste Middenhoek dateerde uit de 17de of begin 18de eeuw. Het huis stond tussen de Straatweg en de Vecht en brandde in de eerste helft van de 19de eeuw af. Halverwege de 19de eeuw werd aan de westzijde van de weg een tweede Middenhoek gebouwd. Het huis en het park werden in 1862 waarschijnlijk door de bekende (tuin)architect J.D. Zocher aangelegd (of in ieder geval op zijn ontwerpen geïnspireerd). Vanaf 1892 was de buitenplaats eigendom van Cornelis Willem Gregorius Cruys (1854-1915),¹⁾ wethouder te Loenen die hier woonde met zijn vrouw Christina Helena Cruys-van Senden (1861-1948) en hun twee dochters.

Hij verbouwde het huis door een aanbouw tegen de achtergevel te plaatsen en liet rond 1895 een 'ferme ornée' in het park bouwen ten westen van de buitenplaats, bestaand uit een modelboerderij met meerdere bijgebouwtjes en prieltjes. Ten noorden van de eendenvijver, bij de rozentuin, werd een kinderspeelhuis gebouwd. Dit werd na de oorlog als noodwoning gebruikt en is daarna afgebroken. In 1956 brandde dit tweede Middenhoek af, waarover u alles leest in het artikel van Wim van Schaik. Overigens zijn er op dit moment vergaande plannen dit huis te herbouwen.

Huwelijkscadeau

In 1908 diende Cruys een bouwaanvraag in voor een nieuw te bouwen huis in zijn overtuin aan de Vecht, vlakbij de plaats waar ooit het eerste Middenhoek had bestaan. De bouwtekening is van de hand van timmerman Jac. de Jager. Direct nadat toestemming voor de bouw was verleend werd een aangepast plan ingediend met

Villa 't Uiltje gezien vanaf de Vecht. Foto uit 1922. (Coll. W. Mooij)

wat interne wijzigingen. Op 28 augustus 1908 werd ook dit plan goedgekeurd en kon de bouw beginnen. Villa 't Uiltje werd de naam van dit charmante huis. Het was een groot huis, minstens zo groot als de buitenplaats Middenhoek. In bouwstijl hebben beide huizen veel van elkaar weg. Gezien de bouw- en trouwdatum kan het goed zijn dat 't Uiltje een huwelijkscadeau was van Cruys aan zijn dochter Christina Elisabeth Brigitta (1888-1968) en haar verloofde die het huis zouden gaan bewonen.

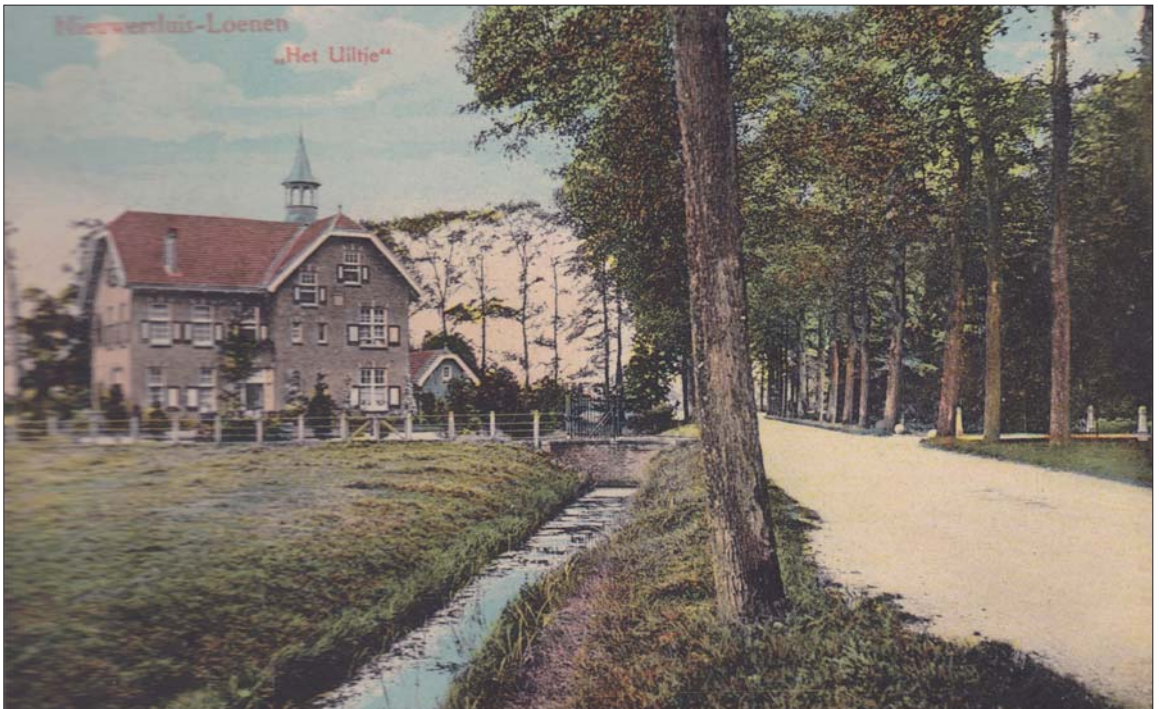
Christina zou namelijk kort na de goedkeuring van de bouwplannen, op 10 september 1908, trouwen met Theodoor Willem Blijdenstein (1874-1935), directeur van de Twentse Bank. Opvallend is het leeftijdsverschil tussen beide: Blijdenstein was 34 op de trouwdag, zijn bruid slechts 20 en dus nog niet rechtsbekwaam. Zij had dan ook toestemming van haar ouders nodig voor haar huwelijk.

Aanvankelijk werd 't Uiltje door het pasgetrouwde paar als zomerhuis gebruikt, met zijn huis in Amsterdam als winterhuis. Zoals dat al eeuwen ging met buiten-

plaatsen, verplaatste de familie zich met huisraad en al twee maal per jaar tussen Amsterdam en Nieuwersluis.

In 1916 vroeg Blijdenstein vergunning aan voor aanbouw van vertrekken aan villa 't Uiltje. In de jaren '20 verhuisde het gezin Blijdenstein-Cruys permanent naar 't Uiltje. De nieuw aangebouwde vertrekken waren op een uiterst rijke manier ingericht, onder andere door Theo Nieuwenhuis, een bekend ontwerper van meubel- en siervoorwerpen, behangsels, stoffen en interieurs van huizen en passagiersschepen in Jugend-stil-stijl. Op de foto op pag. 7 is de door hem ontworpen en gemaakte eetkamer van 't Uiltje te zien, datypisch voor die tijd- als een 'Gesamtkunstwerk' is uitgevoerd: alle onderdelen als de betimmeringen met buffetkast, stoelen, lampen, plafond en wandkleed zijn door één hand als een eenheid ontworpen. De beste en kostbaarste materialen werden hiervoor gebruikt, zoals mahonie- en purperharthout. De meubels en betimmeringen werden gemaakt in de meubelwerkplaats van de bekende Amsterdamse kunsthandel E.J. Wisselingh & Co. Nieuwenhuis werkte hier samen met de

*Villa 't Uiltje vanaf de
Rijksstraatweg gezien,
richting Nieuwersluis.
Foto uit 1932.
(Coll. W. Mooij)*

in Vreeland wonende C.A. Lion Cachet en Gerrit Willem Dijsselhof. Na de sloop van 't Uiltje in 1970 is het interieur van de eetkamer door de erven geschonken aan het Rijksmuseum, waar het ook tentoongesteld is op een tentoonstelling over Art Nouveau in 1972. Beschilderde panelen van een plafond uit een andere kamer bevinden zich tegenwoordig op de zolder van Nieuwerhoek.²⁾ Zoals op bijgaande foto te zien is, waren de panelen beschilderd met florale ontwerpen in aardetinten, met hier een daar een rood accent.

In de jaren daarna zou het huis nog enkele malen worden uitgebreid. Wellicht had dat te maken met de gezinsuitbreiding tussen 1909 en 1924 met maar liefst acht kinderen, vijf dochters en drie zonen. Zo werd in 1924 een schuur gebouwd op het terrein en in 1928 werd de poetskamer uitgebreid. Alle verbouwingen werden uitgevoerd door Jac. de Jager, timmerman-aannemer uit Nieuwersluis. Het metselwerk werd uitgevoerd door G. Houtman. Beide heren werkten kennelijk naar grote tevredenheid, want in het testament van Cruys werden zij bedeed met het forse bedrag van 1000 gulden.³⁾

Op bijgaande afbeelding is te zien dat er een tjotter aan de kade ligt, Ouderhoek genaamd. Met dit schip voer Blijdenstein vele wedstrijden, waaronder de nationale wedstrijden voor rond- en platbodenvaartuigen in Loosdrecht in 1941.

Nog meer cadeaus

(Schoon)vader Cruys was een gulle man. Hij schonk niet alleen 't Uiltje aan het kersverse echtpaar, maar ook het eilandje in de Vecht bij Vreeland, tegenover de buitenplaats Slotzicht gelegen. Hij kocht dit een paar weken voor de trouwdag, op 15 augustus 1908 ten behoeve van Theodoor Blijdenstein. Dit natuurlijke eilandje hoorde oorspronkelijk bij de buitenplaats Slotzicht. Vanaf het begin van de 20ste eeuw viel dit 70 ha grote landgoed uiteen en werden allerlei onderdelen apart verkocht. Zo ook het eilandje in de Vecht, dat tegelijk met de koetsierswoning aan de Vecht in handen kwam van Evert Soede, varkenshandelaar te Vreeland. Deze verkocht het eiland al snel door aan Cruys. Door de schenking ervan aan zijn dochter en schoonzoon Blijdenstein kwam het eilandje aan zijn huidige naam: het eilandje van Blijdenstein.⁴⁾

Villa 't Uiltje gezien vanaf de Mijndensedijk over de Vecht. Voor de wal aan het Jaagpad ligt de opgetuigde tjotter van de familie Blijdenstein. Foto circa 1930. (Coll. W. Mooij)

Schoonzonen van importantie

Cruys behoorde tot de notabelen van Loenen. Hij was niet alleen wethouder, maar ook bijvoorbeeld lid van het Hoogheemraadschap Zeeburg-Diemdijk en Amstelland. Het lag dan ook in de lijn der verwachting dat zijn beide dochters een goed huwelijk zouden sluiten. Hij zal dan ook ongetwijfeld blij zijn geweest met de partnerkeuze van zijn oudste dochter, want Theodoor Blijdenstein kwam uit een respectabele en zeer gefortuneerde bankiersfamilie. Zijn grootvader was in 1861 oprichter geweest van de Twentsche bank, die zich aanvankelijk met name richtte op het financiële verkeer rond de textielexport naar Nederlands Indië maar al zijn activiteiten snel uitbreidde in binnen- en buitenland.⁵⁾ Alleen al uit het feit dat hij goedkeuring gaf aan zijn minderjarige dochter met Blijdenstein te trouwen spreekt zijn tevredenheid met zijn nieuwe schoonzoon.

Cruys' tweede dochter, Elizabeth Maria (1890-1960), zou het ook 'goed doen': zij trouwde in 1910 met Ernest Abraham Henri Adolphe van de Velde (1882-1933),

die net burgemeester van Loenen was geworden, een functie die hij bijna 25 jaar - tot zijn overlijden in 1933- zou vervullen. Gezien de post van wethouder die vader Cruys vervulde, had hij nauw contact met de burgemeester en zal wellicht een hand hebben gehad in de kennismaking tussen beiden. Ook Elizabeth was, net als haar zus, slechts 20 en dus minderjarig ten tijde van haar huwelijk. Dit was Van de Velde tweede huwelijk. Uit zijn eerste huwelijk had hij vier kinderen. Het zou overigens geen gelukkig huwelijk worden, want in 1920 is het stel gescheiden. Elizabeth zou hertrouwen met Hendrik Leonard de Wijs.

Van de Velde was een zeer geliefd burgemeester die zich sterk inzette voor Loenen. Zo ijverde hij met succes voor de aanleg van een brug over de Vecht om de verbinding met Hilversum te verbeteren, voor de oprichting van een gemeentelijk elektriciteitsbedrijfje (later PUEM), voor de oprichting van een vrijwillig brandweerkorps en voor de start van een kaasmarkt. Ter gelegenheid van zijn op handen zijnde 25-jarig ambtsjubileum werd

Het eilandje Blijdenstein in de Vecht, gelegen voor het koetshuis van Slotzicht. Foto circa 1910. (Coll. W. Mooij)

Het eilandje in de Vecht te Vreeland

Interieur van de eetkamer van 't Uiltje. (Foto Rijksmuseum)

hij geëerd met een bank, die geplaatst werd op de kruising van de Straatweg en de Bloklaan. De onthulling ervan zou hij niet meemaken, hij overleed twee maanden voor zijn jubileum. De bank zou later verplaatst worden naar de bocht van het jaagpad naar het Cronenburgerlaan.⁵⁾

Familiecontacten

De familie woonde vlak bij elkaar in de buurt. De ouders Cruys woonden zoals gezegd op Middenhoek, het echtpaar Blijdenstein op het terrein van Middenhoek aan de overkant van de weg in 't Uiltje en het echtpaar Van de Velde woonde in Sunny Home, Rijksstraatweg 73, 500 meter richting het dorp Loenen. Aanvankelijk huurde het echtpaar dit huis voor 915 gulden per jaar, in 1921 kocht Van de Velde het voor 18.000 gulden. Het huis is een twee-onder-een-kapper. Sunny Home is de zuidzijde; aan de noordzijde woonde Van de Veldes chauffeur.

Beide zusters en hun mannen worden in 1914 als enige Loenenaren vermeld in de lijst van Bondsleden in de Kampioen, het ledenblad van de ANWB. De ANWB gaf samen met K.N.A.C. de nummerbewijzen uit voor motorrijtuigen. Wellicht duidde hun lidmaatschap op het feit dat zij als een van de weinigen uit Loenen een auto bezaten.

Vader Cruys overleed in 1915. Zijn vrouw hertrouwde met de zeven jaar oudere weduwnaar Aymery Raymond Philippe Victor baron de Girard de Miolet van Coehoorn. Deze was van 1885 tot 1918 burgemeester van Made en Drimmelen geweest en had intussen de School voor Kunst en Kunstnijverheid in Haarlem gevolgd. De kunstzinnige man bleef actief als amateurschilder en kopiist. Hij zou in 1926 in Nieuwersluis komen te overlijden. Christina sr. zou op Middenhoek blijven wonen tot in de oorlog 1940-45, toen het

Plafondpaneel uit een van de kamers van 't Uiltje, ontwerp van Theo Nieuwenhuis, 1916.

huis door de Duitse marine gevorderd werd. Zij zou er na de oorlog niet terugkeren en haar laatste levensjaren tot haar dood in 1948 bij haar dochter op 't Uiltje doorbrengen. Middenhoek werd na de oorlog verdeeld in verschillende woon-eenheden. Het huis zou in 1956 jammerlijk afbranden.

In 1935 overleed Theodoor Blijdenstein. Zijn vrouw zou hem 32 jaar overleven en in 1967 komen te overlijden. De erven besloten toen 't Uiltje te slopen. In 1975 werd op dezelfde plek een nieuw huis gebouwd, tegenwoordig Rijksweg 72. Slechts enkele foto's herinneren aan 't Uiltje en doen velen een zucht van weemoed slaken. Wat zonde dat dit charmante huis de oever van de Vecht niet meer siert!

Juliette Jonker-Duynstee

NOTEN:

1. De familie schreef de achternaam met een y, maar volgens de burgerlijke stand moet het een ij zijn: Cruijs.
2. Na de sloop in 1970 zijn de restanten van het huis ontmanteld. Een aannemer uit Nederhorst den Berg heeft plafonddelen van een van de ruimtes, geschilderd op triplex en gevat in een houten lijst, meegenomen. Na zijn overlijden werden deze door de erven –die hoogstwaarschijnlijk niets wisten van de herkomst- in een container gegooid. De heer Zweers, architect te Nederhorst, liep toevallig langs en redde de stukken van de ondergang. Het Rijksmuseum noch de familie stelde prijs op de plafonddelen, zodat deze in afwachting van een betere plek op de zolder van Nieuwerhoek zijn beland.

3. Twee jaar voor zijn overlijden liet Cruys op 16 september 1913 een testament opmaken bij notaris Fikkert te Loenen waaruit een grote sociaalvoelendheid spreekt. Hij legateerde hierin aan zijn vrouw de inboedel van het huis en het vruchtgebruik van een derde van zijn kapitaal en bezittingen, aan zijn petekind Cornelis Willem Gregorius van de Velde 5000 gulden, 1000 gulden aan de Nederduits hervormde kerk te Loenen, aan de armen van de Nederduits hervormde kerk, de Vereniging Wijkverpleging, de bewaarschool, zijn timmerman J. de Jager, zijn metselaar G. Houtman, zijn koetsier Van Veldhuizen en zijn zetboer W. van Bemmel, 500 gulden aan de Parochie Loenersloot t.b.v. de rooms katholieke armen, 300 gulden aan het fanfarecorps en 25 gulden per dienstjaar aan zijn personeel, inclusief het tuin- en stalpersoneel. De overige erfgenamen kregen hun wettelijk deel. Zijn vrouw en schoonzoon Blijdenstein werden als bewindvoerder aangewezen. RHC Vecht en Venen, Archief notarissen Loenen, notaris Fikkert.

4. Het eilandje komt al voor op 17de eeuwse kaarten. Het is ontstaan door afgraving van een bocht in de oostoever van de Vecht en is dus een natuurlijk eilandje. Op kadastrale kaart van 1832 heeft het nummer B 407 en staat het omschreven als 'boombosch als bouwland, groot 0,04 ha., eigendom van Henriette Voomborgh, eigenaresse van Slotzigt. Zij had dit huis in 1824 geërfd van haar vader en breidde al snel haar grondbezit uit. Zij kocht landerijen en huizen, zowel naast haar huis als aan de overkant van de Vecht en bezat uiteindelijk 70 ha grond en water. Zo werd zij op een na de grootste grondbezitster van Vreeland in die tijd. (alleen Anthony Reaal van het eiland in de Nes bezat meer grond, en wel ruim 147 ha.) De tuin van Slotzigt werd omgevormd tot landschapspark met slingeriviers, een vinkenbaan, oranjerie, menagerie, ijskelder, parkbos etc. Of het eilandje van oudsher al bij Slotzigt hoorde of door haar gekocht is, is niet bekend. Cruys had overigens nog een band met Vreeland: hij was in 1914 eigenaar geworden van boerderij Forthoewe (nu: Pondaros) aan de Kleizuwe, dat in zijn opdracht toen geheel verbouwd en uitgebreid werd, door architect Hissink. Via vererving kwam de boerderij in handen van de familie Blijdenstein, die het in 1968 verkocht aan de uit de Bijlmer afkomstige boer Beukeboom, wiens zoon Johan er nog steeds woont.

5. In 1964 fuseerde de bank met de Nederlandse handelsmaatschappij tot Algemene Bank Nederland.
6. In Vechtkroniek 1, december 1994, verscheen een artikel over burgemeester Van de Velde en de bank door Stanny Verster. Van de Velde trad met zijn burgemeesterschap in de voetsporen van zijn vader, Henri Adolphe van de Velde, die burgemeester was van Bodegraven en later Loosduinen. Tevens was hij onder meer Tweede Kamerlid en lid van Gedeputeerde Staten van Zuid Holland.